

PRECIOS DE SUSCRIPCION

Provincias: Un trimestre . 0.75 ptas.
Extranjero: Un año . . . 6.00

— Pago por anticipado —

Correspondencia y Administración

Luna, 27.—SÓLLER (Mallorca)

No se devuelven los originales

SETMANARI BILIGUE, SATIRIC Y DE BON HUMO

MIRREX ME

Autonomía y Centralismo

Pues no está mal la cosa. Autonomistas y Centralistas se están diciendo las mil y una pestes. Los autonomistas echan las verdades del barquero a la cara de los centralistas, y éstos les salen por la tangente, contestan a cuánto les conviene, les dicen cuánto les viene a la gana y se quedan tan fresquitos.

Aquí en Mallorca el Centro-Regionalista mallorquín está incoando una ardiente campaña en pro de la autonomía. Sus más ilustres pro hombres la enaltecen y vivifican, con espléndidas conferencias compuestas de trozos históricos recuerdos del pasado, con ilusiones del porvenir, y amenizadas por el canto de orfeones.

Más después de tanta palabrería ¿aún nos hallaremos *in statu quo*?

La desgracia de un pueblo la forma la ignorancia de sus habitantes. Eso es una verdad incommensurable, y si hay alguien que quisiera negarla, será una prueba innegable que más incommensurable es su ignorancia. En Mallorca abundan los analfabetos infinitamente. Allá por muchos pueblos de la isla las escuelas se hallan desiertas, y las calles llenas de mozalbetes, dispuestos a ejecutar cualquier clase de rapacerías. Ignorantes completos, ignoran lo que es la escuela. Sus padres criados con idénticas formas que ellos, consideran al libro como un instrumento corruptor de las buenas costumbres del ciudadano y camino de la perdición, y así es que prefieren que sus hijos animen las calles, para desanimar los fecundos campos de la inteligencia. Los chicos avanzan en la edad, y sus padres les presentan la azada y les dicen: Cuidad de la tierra. El chico se hace hombre, y habitante asiduo de los campos, ignora lo que es

la sociedad, la Ciencia y las leyes con que se riga el mundo.

Y he ahí la cosa. Estos *probombres* campesinos oven de la autonomía y se quedan tan enterados como antes. Se les explica la cosa, y se quedan peor, y nunca jamás sienten aquél entusiasmo, que por tan justa causa sentirían si su inteligencia estuviera labrada por los preceptos de la Ciencia.

Ejemplo de eso es Cataluña. Gente ilustrada casi toda, comprende la conveniencia de una Autonomía justa y radical, reivindicadora del progreso de una región; que les libre de las sanguijuelas centralistas; que ilumine el oscuro caos de la Libertad.

Según Kant la palabra Autonomía equivale a decir que en materia de moral, la razón es soberana, que las leyes que ella ha impuesto a nuestra voluntad son universales y absolutas, y que el hombre encontrando en sí leyes de tal naturaleza, viene a ser de esta suerte su propio legislador. Es decir que la palabra Autonomía es sinónimo de Libertad.

Nosotros partidarios cérrimos del progreso y de la Libertad, hacemos votos para que tan noble ideal, como es la Autonomía, sea un hecho, aunque tememos que tal cosa no se lleve a cabo en esa de Mallorca, por las causas ya explicadas, o sea por la rudeza del pueblo mallorquín.

Es cuatro duros d'els Reys

En Bartolo es Carretè era s'atlot mes viu qu' hey havia an es poble. y malament ja hagués doblegat es desset anys, ji agràdaven sas festas des nins, més que a un infant de sis anys.

Aixi es que no's de extranyà qu'ara cuánt venguèren el Reys, anàs mes alt de barret, qu' un qu'és passetja amb trona.

Feya ja prop de dos mesos qu'anava d'economias, per té una cosa que tenía en projecta, y a sas visperas dels Reys já tenía un duro redó de plata.

Es seu projecta era es posá s'is se batas a sa finestra, y a dins una d'ellas un duro

de plata, y cuánt se mare hey anàs s'emocionàs vent sa generosidat des fuy, y li posàs cosas per való de dos duros.

Aixi heu fe. Un poc antes d'aná a jeure posá sas sabatas, a mb so duro a sa finestra, y después sen aná a sa mare diguentli:

—Ala m'umare, a veura si demostrau teni generosidat. He posat sas sebatas an es balcó y já veureu quinas favas hey ha.

A veurá si vos lluhiu.

Li dit y tet sen aná an es llit, y com quí no fé rès, se posá a roncá amb totas sas seuas forsas, tantas, que peréixia una cini en dansa.

El sen demà s'aixicá a trenc d'auya y sas seuas primeras feynas varen assé aná a sa finestra y joh Deu! A dins sas sebatas hey troba quatre duros. En samá tremolos sa los recohi, y cuánt los tengué a dins sa ma casi perdé el mon de vista. ¡Ei! amb quatre duros! May s'havía vist en cantidad tant grossa.

Sortí an es carré amb més alegría qu' un qu' ha tret sa grossa, y convidá es seus amics a un barena an es milló hotel des poble. Y aixi v'assé que an en Bartolo li sortiran amics hasta de dins es butxecons des guardapits.

Fent una solemne comitiva anaren a un renombrat Hotel y feren un berenà de ministre. y después de fumá un xigarrero de l'Habana, o d' allá ahont vulgheu en Bartolo demenà s'import. Es mosso amb molts de pamplinas, li presentá un un paperot llarc ahont estava sa sumá des menjá, cuya cantidad ascendia a 9 pesetas 80 céntims.

En Bartolo, es posá má a butxeca, y es tregué dos duros d'aquells quatre d'els Reys y dantlós an es mosso li digué amb aire solemne:

—La resta per propina.

Es mosso cuánt los tengué a dins sas mans se posá a riura, y allargantlós, li digué:

—Es senyó dispensi, però no son bons.

En Bartolo, prengué un sobresalt grós y traguentsé ets aires dos, los hi doná. Però es mosso es torná a posá a riura y tornátlos li digué:

—Y aquets altres tampoc.

Aqui en Bartolo tremolá. Los se posá a dins sa ma, los etseminá, vé d'un costat d' un duro un tros de plátá que s'alsava y joh Mare de Deu! se trobá en qu' es cuatre duros eren de xocolte.

Plós, llamentos y crits, vase lo que seguí an aquést descubrimient. Però poc témps después en Bartolo seva e un banc de sa presó, malahint els Reys y sa mare.

En Bartolo cóntinúa a sa presó y es seus pares se negan a regoneixa es deuta.

Ara si hey ha algún lectó qu' es deuta vulgui pagá, que pac, y aixi sortirá

S'atlot de dins sa presó.
Si no teniu aquest gust,
ni res guany, ni res hey pert,
pués podeu teni per cert
que no hem matará es disgust,

PEP NOY

CALENDARI AMERICANS Y BLOCKS PER 1919

Preus baratissims
De venta a l'Imprenta d'en Calatayud y C.ª, Lluna 27.—SOLLER.

AN ES BATLE DE SÓLLE

Procedentes de Felanitx y en diferents días, han vengudas varias atlotas, que estan per criadas a certas casas de Sólle, las cuals venían de passá varios días an es poble de Felanitx, en el cual encara hey reyna s'epidemi gríppal.

Idó bé; segóns informes aquestas atlotss s'han hagudas de jeura enseguida han arribadas a Sólle a causa de teni es grippe, que com se veu, an aplegat a Felanitx. Lo cert es que a diversas cosas d'aquestas ets amos també l'han aplegada, y son varias ses casas que guarden malalts de sa grippe a dins es llit.

Es necessari que sas Autoridats de Sólle prenguen medidas, amb so fi de no deixá entrá cap persona de Felanitx, ni lloc, infectat, cás contrari de tornarsé propagá tal peste ses consecuencis seran fatals, essent que segons personas enteradas, a sas farmacias careixen de medicinas per tal epidemi, y no hey ha cap depósit ahont en puguin comená.

De sa Regió

DE ALGAIDA

A una reunió vaitx senti contá un fet molt etxocant. Per l'van sobre es no haveri fanals y un va dí:

—A ningún des poble li ha passat un fet com me vá passá a mí per no haveri fanals.

—¿Qu'et vá passá?

—Era un dissapte y com a costum mén vaitx aná a afeytá, tenguentmé d'esperá dues horas Enseguida vaitx está llest men vaitx aná cap a cameva, pero amb una fosca que per més que mirava a l'aire no vaitx descubrí ni una mica de claró. Duya sa clau a dins sa butxeca la trech y an es mateix témps serc sa capse de mistos y no ja vaitx dú, pero ja era aprop de cameva y vaitx pensá que trobaria es llit aixi mateix. Cuánt me vaitx pensá assé aprop des meu portal me vaitx posá paupa qui paupa y de cap manera el trobava, a la fi trop ses portas però no trob es forat des pañ, cuánt el vaitx trobá alic sa clau y no m'anava jens bé, a la fi vaitx obri pos

DE SA POBLA

Aquí hey viu un rústic que fa de cavall pare y es goirero d'hacienda, amb cinc infants, y a la cuenta ell totsol per fé de cavall pare en poseyeix la mitat, y segons diuen s'ompare d'ell encara heu ignora o fa veura que no'hu creu.

Sa seua dona d'en Toni no'hu creya però un dia l'avisarem de qu'es seu homo feya tala en sa seua querida una tal «Morena» y més entesa de s'assunto sa seua dona prengué ets atapins y li estreñy alláhont hey havia es seu homo y sa lulana aquella, y va consenti amb fé més d'una hora es sereno drete a sa rebranca des portal de ca s'ompare Cuant en Toni vacabá sa feyna de fé de cavall paré surt de sa portassa y se troba amb sa seua dona a defora, la cual de sa primera grapada que li pegá ja li esquiná es jec, y ell així com tenia culpa no li remeté.

Domés qu'amb aixó mogueren un tal mariuell que s'ompara, dormia y en tant de renou se despertá. Saixeca ensen es llum y va de cap a ells y els se troba tots asustat escusantse en que es mul havia estreta sa dona.

Més com sabeu no era una tal cosa, y sa cuestió v'assé que sa dona hagué de jeura quatre días, haguenti de posa una partia de sengoneras.

Y valga que a s'ompare den Toni no li poden fé creure es fet aquell, tot amb benefici d'en Toni l'amon de sas portassas y fiy de l'amon Xesc s'homo més rústic y mes banya de s'Albufera.

UN QU'HEU SAP

DE POLLENSA

An es carré de la Huerta hey viu una joveneta molt guapa y publica la cual festetja un jove més baneit qu'una esordenya, per la santa causa que no en te un'altre de més viu.

Per devant qu'aquesta jove hey, passaren dos jovenets y no se lo que li digueren lo cert es que los desprecia, pero no era que no los volgués sino que tenia po que sa mare no la vé, pués no volia que xerras en cap jove que no fós hortolá.

Mirau que una jove que dú tant d'orgullo tenirse que veure a festetja una feya d'aquestas, es grós!

UN AMIC

D'ESPORLAS

Comedia posada en escena per s'eminent actó «comediografo» D. Juan Terracas (a) Es Cabit. je, a sa fabrica de don Clement Verdager.

Pués es es cas que fa cosa de varias setmanas, qu'es majordom de sa fabrica va proposá an es seus trabayadós fé dues hores de etrés, después des jornal, per sa causa de teni qu'entregá haviat es pedido que tenian entre mans.

Ets homos hey vengueren a bé, con tal los pagassen ses horas extraordinaris dobles, a lo cual contestá es majordom qu'heu consultaria en es senyo.

Sabem que sa contesta des senyo an es majordom v'assé que los donás tot cuant volgués sa cuestió era fé flassadas.

Sa setmana que vengué sas donas també volgueren cobrá ses hores d'exces dobles y llevó v'assé cuant se llevaren sas vetladás.

DOS CAMPESINOS

(Continuara)

DE FORNALUTX

Segons informes, enguany se farán els Reys però segons veus enterades d'aixo, serán fets d'una manera original.

El Rey Herodes, en lloc d'está representat per un homo, será representat per una dona, d'una corantena, de anvys Els Reys Magos, serán ses tres dones més veyas de Fornalutx.

Esidos doctós serán dues mines, pero que tendrán sa bona qualitat de teni mes llengo que setse. Es Secretari, criats, etc. etc., serán altre tant de jovevnetes amb molta fam de novios.

La Mare de Deu y Sant Jusó serán sas dues nines més sandugueras de Fornalutx, Será

imprescindible saplen bella es holeros y es copeo. El dimoni será sa sogra mes dimoni de aquest poble.

Sa fetxa d'aquest acta no's pot precisá.

Si heu volem sebre demenauo, a se qu ha de fé de rey Herodes, que segons informes heu sap tot.

DE MOSCARI

Com que ja fa temps que venim desenmes-carant ets actes ocurreguts a dins Moscarí, escondits per s'astucia d'ets autós e ignorants de totas ses personas interesadas amb sos dits autós, avuy volem seguir sa nostra pura y leal campanya.

Voltros mares amb so có tan piadós com demostrau teni perque permeteu que ses fias a tota hore, tant de día com de nit, transiguen totas solas pes carré, alláhont sa-beu que s'ocasió fa peca? En dirvos m'n vaix a fe una estació ja vos quedau amb se bava que vos cau, pero... escoltau:

Sa mare de se Pujolera, n'está d'ella tot bavas però ignora sas vegadas que fa visitas an el senyo «Seneyeta». Y perque no siga notada si entre pes portal des carré li reb sas visitas per un portelet fals y per un corredoret.

I ió qué troba sa mare? No son tot estacions, lo que fa, no. Pero lo mes lógic que trob es que s'illusirim senyo Bisbe d'aquesta diocesis hey posi remey. Perque de segú que totas aquestas de otas, los conveniria més anasen a seura a devora sa mare que no fé visitas an en «Seneyeta» ¿Qué no's vé «Pujolera»?

Per avuy prou. La setmana qui vé parlerem de na Dolores des carré de la «Fluxedat» y vos asegure que será la gorda.

Tenda de mobles

GUIEM CALVO

Carré de sa Rectoria, 16 SOLLER

Tallé de fusteria y mobles

Mobles de maderas sanas, fabricats en tal Tallé. També fan de lo més bé portas, somiers y persianas. Heu fan tot de lo milló: Baratura y perfecció.

Dietaris per 1919

De venta a s'Imprenta d'en Calatayud y C.ª, Lluna 27. - SOLLER.

XERRIMADES

Diumenje, passat se celebrá a Sollé an es domicili de s'«Ecola Republicana» s'anunciat Mitin Obré, per tractá sobre s'huelga de sa fabrica des carré Nou.

Sa assistenci v'asse numerosa, essent es local insuficient per conteni tota sa gent qu'hev volgué asisti. Hev abunda molt sa classe femenina, la cual dona mes realce an es dit acte.

Parlarén es President d'ets obrés de Sollé, en Bisbal y en Perez.

Tots combatiren sa perfidia patronal, ensalsaren sa clase obrera y alentaren a sas huelguistas, amb so fi de fortaleixe sa seua voluntat. Sa lletjira també unas conclusions per entregá a s'Ajuntament.

Después de dit acte s'efectuá sa anunciada manifestació la cual te gué efecte baix des més escrupulos orde, demostrant ets obrés solerics teni civilisació de sobries. Sa dita manifestació va fé entrega a s'Ajuntament de sas citadas conclusions.

A los dots es va disolde sa manifestació, has mix d'un gran entusiasme per part d'ets obrés.

biuló de dedins y paupant paupant vaix trobá es portal des meu cuarto, pos má demunt es llit y toc se dona la cual hem diu: —¿Que ja vens? —Si y a nit no ten escaparás n'he de fé una de sas mevas, y encara no vaix havé dit aixó, cuant se posá a cridá ¡lladres! ¡lladres! —¡Remil llamps! dic jó, y aixó es madó Mariana sa veynada jo me errat de casa. Torn partí cap a nes portal des carré, trec es biuló y surt a defora y an es mateix moment se posan a cridá lladres de dins cameua y en sa veu vaix coneixa qu'era se meua dona, sortint de cameua un homo amb un llun es témps que sa meua dona ja era has mix des carré, amb camieta cridant lladres. Jo m'aferr an es que duya es llum y v'assé el Sen Pera s'homo de madó Mariana que també s'havia errat de casa.

Vataquí lo que ocasioná es no haveri fanals an aquest poble, y si no'hu creis preguntauho an en Jordi Pollo, que vá senti cridá lladres y vá vení amb s'escopeta de foc central y per bona sort no vá du cartutxos.

X. X.

DE BINISALEM

Segons notícis d'uns cuants transeuntes pes contorns de se Goleta y per devés es trist d'en «Piti» s'han vistas repetidas vegades fantasmas que creim no hey sortian per fé pó a ningú, sino qu'aquesta joye que conta de desset a devuit anys, y es seu favorito, deuen teni fret y tenguent escases de llenya y carbó se veuen obligats a promoura algún enjiñy que los espassa es fret que tenen.

Però en camvi ni ha que critican tals visitas a un solá tan desert, de nit y en sa claró tant enfora, lo qu'ha donat a comprenda que ió qué sercan es espasarsé ses ganas de lo que tenen talent, ¡ja... ja... ¡ja! ¡ja fan be! pero... que estiga alerta ella que si es tant preferit com lo que a ella li penja a derrera tendrá bona panxada y esposada a que li basti per recordansa.

UN QU'HEU VE

DE MANACÓ

Sabem per notícias certas qu'es dissapte de Nadal á una casa des carré del Nort feren matansas y cuant varen havé sopat determinaren aná a prenda café y a pesá qu'hey hagués varias atlotas que si oposaren, es proponents lograren aná juntament en sas opositoras an es «Centro Obré» des carré des Bous, a prenda es café y a fé sa riera.

Desseguida qu'entraren es novios de sas Serrells y unas cuantas atlotas, qu'entre ellas conegueren na Tonina Perregona des Barrancá, s'assegueren y se posaren a riura cridant café an es mateix témps. has mix d una alegría may vista, però ¡oh casualitat! de ses rieras en venen ploreyas, y sa cuestió v'assé que se pegá cop a demunt sa taula caiguent varios tassionets de café, soyant es mantón de s'atlotas d'en Tomeu. Pegaren es gastó y no anant de pús rieras fojiren. ¡Pobres atlotas!

Jó aixó en cap intenció toc, sols trob qu'es bona passada pués después de matá es porc varan fé sa gran porcada.

COSINET

DE FELANITX

An es carré de s'Aigo d'aquesta ciutat, tenim una joveneta que sosté relacions amb un jove, el cual se creu essé s'únic que gossa des seu amó, pero a lo que veim vá del tot equivocat.

Lo amante com som d'ets anemorats, desgraciats, vuy notifiá an aquest jove que, vaji alerta amb ella, perque te engana cuant tú menos te pensas. S'enten amb un altre y trob molt estrany que vent sas carabassas que te ha donadas, tornis a caseva, cuant saps qu'estorbás més qu'una galinorba.

També te vuy fé avinent que cuant vas es vespre an es portal, vajis amb més cuydado perque en presenciteva, reb cartas d'un altre.

Respús tenc per dirte avuy, un'altre dia ja en parlaré més.

UN MOSCARI

Noltros no fei n comeraris de cap clase, pero desitjam qu: sa dita huelga se arregli haviat, adnetent ses obreras des-pedidas, malament pésigue fort a na Po-lida.

—¿Que sap perqu'aquella dama sempre té cent pretendents?

—Per dú perfums etselents fent una oló qu'embalsama.

—Y té una cara qu'enfluerna, ¿y d'hont sa surteix sabria?

—¡Hombre! De sa Perfumeria que li diuen La Moderna.

Tenen de perfums, un mar sabó que no ni há a la China.

polvos y llevó Ronquina

Aigo de Colonia fina y un Oli de Macassar.

A tot aixó y a mil coses més, las trobareu a sa perfume ia de s'Imprenta Moderna carré de sa Lluna, n.º 27. —SOLLER.

Sortint de sa missa derrera, diumenje passat, a sa plassa dues plasseras cone-gudas, una Tiba y s'altre Llaunera, pro-mogueran un escándol apropiat an es seus modais.

Es nostro municipal no hey era, de se-gú que d'haversi trobat hauria tanyat un pam de llengo a na Tiba, perque podeu creura qu'en deva de paraulas gruxades.

En témps de sa Vclera a sa plassa en días de fret he feya calo, a causa d'un tassonet de llaine anissade y lo cert es qu'avuy el sustitueix aquesta Tibe amb un tassó de porcelana.

¿Que vos esmenareu?

UN QU'HEY ERA

Per tothóm es ben sabut desd'aquél mes nassarut an aquell que te es n-s xato

que fá ets impresos barito

s'Imprenta CALATAYUD.

Carré de sa Lluna 27. SOLLER

CORRESPONDENCIA

Corresponsal de Binisalem. — ¡Reberem es dobber-ts Estám molt conformes!

Gabriel (a) jonoy. — Llubi. Lo vostro ha arribat tart. La setmana qui vé será.

S'amic des Silenci. — Aquesta setmana no ha pogut essé. La setmana que vé será.

Corresponsal de Buje. — Vos també heu arribat tant tart, que si mos descuidam feim tart an es correu. La setmana qui vé sortirá tot. Hem anotat es suscriptos aquells. Gracias.

Máquinas de COSER

Deposito de máquinas para coser y bordar de la acreditada marca

WERTHEIM RÁPIDA

Se admiten toda clase de reparaciones. Enseñanza de bordar gratis a los compradores de dichas máquinas

Se venden instrumentos de música y piezas de música de todas clases.

GUILLERMO CALVO

Rectoria, 16 SOLLER

¡COMERCIALES!

Voltros qu'estau per quebrá perque res may desparxau y altre cosa no sercan més que podé prosperar, sabreu, y qu'es ben históric que an aixó heu conseguit bastant sols vos anunciéu a demunt aquest periódic.

SOLLER. — Tip. de Salvador Calatayud